

ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΙΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ!

Η DREAM-TEAM ΤΟΥ ΣΤΑΪΚΟΥΡΑ ΣΤΟ FINAL-4 ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΚΥΠΕΛΛΟΥ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Όπως μπορούμε καθημερινά να διαπιστώσουμε, η κρατική φροντίδα, από τον Μάρτιο του 2020, σπάει το ένα ρεκόρ μετά το άλλο. Και όχι μόνο σε επίπεδο «προστασίας της δημόσιας υγείας» από διάφορους «αντικοινωνικούς». Όπως εξήγησε φέτος τον Νοέμβρη, ο υπουργός Οικονομικών κ. Σταϊκούρας, το ελληνικό κράτος, μέχρι τώρα, έχει προχωρήσει σε «παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση της πανδημίας» συνολικής αξίας 43,3 δις ευρώ. «Πρόκειται», σύμφωνα και πάλι με τον ίδιο καλό κύριο, «για το 3ο μεγαλύτερο πακέτο μέτρων στήριξης, ως ποσοστό του ΑΕΠ, στην ευρωζώνη και το 4ο παγκοσμίως».¹

Αυτά τα λεφτά χρησιμοποιήθηκαν για να «στηριχτούν» τα ευπαθή μικρά και μεγάλα αφεντικά αυτής της χώρας, μέσα από μια σειρά καινοτόμων «εργαλείων ρευστότητας», με ευφάνταστες κωδικές ονομασίες. Ακόμα και η απλή καταγραφή των περιεχομένων αυτής της εργαλειοθήκης προκαλεί ένα κάποιο δέος: «φοροδάνεια», «αποζημίωση ειδικού σκοπού», «κουρέματα ενοικίων», αποζημιώσεις ιδιοκτητών για τα ενοίκια που κουρεύτηκαν, «επιδότηση πάγιων δαπανών», «επιδότηση νέων θέσεων εργασίας», «χορήγηση κεφαλαίου κίνησης», και βέβαια η φοβερή και τρομερή «επιστρεπτέα προκαταβολή», μια έκτακτη ενίσχυση ύψους 8,3 δις από τα οποία το ελληνικό κράτος αρχικά ζητούσε πίσω, σε βάθος χρόνου, τα 3,3, και ήδη συζητά το ενδεχόμενο να μην πάρει, τελικά, τίποτα απολύτως.²

Σε όλα τα παραπάνω πρέπει να προσθέσουμε και την αντικατάσταση των μισθών από κρατικά βοηθήματα, επί πολλούς μήνες, τις μόνιμες μειώσεις φόρων και εισφορών που έτσι κι αλλιώς είχαν εξαγγελθεί, αλλά και κάμποσες «στοχευμένες δράσεις» που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020, όπως η επιδότηση επισκευαστικών εργασιών υπό τον τίτλο «Εξοικονομώ-Αυτονομώ». Χάρη στο γενναιόδωρο ορατό χέρι του κράτους, η ελληνική οικονομία κάλυψε, το 2021, όπως καμαρώνει ο κ. Σταϊκούρας, «τουλάχιστον τα 2/3 του απολεσθέντος εγχώριου προ-

ϊόντος».³ Και μένουν να εισρεύσουν και αρκετές ακόμα δεκάδες δις από το Ταμείο Ανάκαμψης και το ΕΣΠΑ 2021-2027, για να συνεχιστούν, κατά τα προσεχή χρόνια, οι κρατικές πλάτες στην «ανάκαμψη». Μπορούμε, εκτός των άλλων, να καταλάβουμε γιατί οι μικροαστοί, που το 2010 κατέκλυζαν την πλατεία Συντάγματος τυλιγμένοι σε ελληνικές σημαίες, σήμερα, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, τηρούν ευλαβικά τις κρατικές προσταγές.

Το καλό μας κράτος, πράγματι, φροντίζει όσο δεν πάει τον εθνικό κορμό. Δανείζεται λεφτά με τους καλύτερους δυνατούς όρους, χάρη στο «έκτακτο πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της πανδημίας» (PEPP) της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, και τα σπρώχνει στους εθνικούς καπιταλιστές. Τα μικρά και μεγάλα αφεντικά της χώρας, με τη σειρά τους, αγοράζουν, μισοτιμής ή τσάμπα, από το κράτος χρόνο για να προετοιμαστούν για τους σκληρούς καιρούς που έρχονται. Παράλληλα δε, το κράτος εκπαιδεύει ταχύρρυθμα, με έναν καταγισμό από πειθαρχικούς μικροκανόνες και αποκλεισμούς, την εργατική τάξη για να γίνει το απαραίτητο κρέας για τα κανόνια της «εθνικής παραγωγικής ανασυγκρότησης» – «κανόνια» προς το παρόν μεταφορικά, αλλά στο μέλλον, ποιος ξέρει, ίσως και κυριολεκτικά. Για τα αφεντικά μας, η ζωή κυλάει λαθραία, με δανεικά και αγύριστα. Για μας, ο ουρανός γκρεμίζεται πάνω στα κεφάλια μας.

Οι κρατικές παρεμβάσεις τόνωσης της εθνικής οικονομίας, αυτό, δηλαδή, που στην αρχή των οικονομολόγων συνήθως ονομάζεται «κείνσιανισμός», δεν είναι κάτι ιστορικά πρωτότυπο. Κατά τη δεκαετία του 1930, τέτοιου είδους ιδέες είχαν με ενθουσιασμό υιοθετηθεί τόσο από τον σώφρονα φιλελεύθερο Ρούσβελτ όσο και από τον παράφρονα εθνικοσοσιαλιστή Χίτλερ. Η ίδια κρατική παρακίνηση της παραγωγής συμβαίνει εντατικά και κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Στην πραγματικότητα, αυτός είναι ακριβώς ο τρόπος με τον οποίο η καπιταλιστική κρίση οξύνεται και μετατίθεται συνέχεια προς το μέλλον. Μόνο που εδώ δεν

Οι φωτογραφίες είναι από την πρόσφατη «απεργία» των αφεντικών στην εστίαση. Όπως βλέπουμε στα πανό, μέλημα των καλών επαγγελματιών του κλάδου, εκτός από τη στήριξη των μαγαζιών τους, είναι και, τι άλλο;, η υγεία. Πάνω απ' όλα ο αλτρουισμός, μην ξεχνιόμαστε. Καλού-κακού, όμως, ας γίνουν και οι «επιστρεπτέες προκαταβολές» «ΜΗ-επιστρεπτέες» (έτσι, με το «ΜΗ» με κεφαλαία το είδαμε να γράφεται στη λίστα αιτημάτων του συνδικαλιστικού φορέα τους).

μήπως είναι λίγο φασίστες;

Είμαστε βέβαιες ότι από τότε που τα αυτονόητα των προηγούμενων δεκαετιών ξεκίνησαν να καταρρέουν το ένα μετά το άλλο, οι μικροαστοί, με μοναδικό ερμηνευτικό εργαλείο των εξελίξεων την τηλεόραση που ξερνάει παράνοια, ζουν μέρα τη μέρα σ' έναν κόσμο που βγάζει όλο και λιγότερο νόημα. Κι έτσι αναζητούν σταθερό σημείο για να μην αποτρελαθούν. Το 'χετε παρατηρήσει κι εσείς ότι τελευταία ασχολούνται όλο και περισσότερο με το να μένουν καθαρά τα ντουβάρια τους; Δεν είναι τυχαίο! Αρκεί η ιδιοκτησία τους να είναι εντάξει προκειμένου να κοιμούνται τα βράδια, κι ως γκρεμίζεται τριγύρω το σύμπαν. Η εμμονή τους

αυτή που φουντώνει καθώς η κρίση βαθαίνει, προσφέρει μοναδικά τεκμήρια σαν κι αυτό που φωτογράψαμε. Εδώ ο υπερασπιστής του ντουβαριού δίνει τη μάχη του ενάντια στο γκραφίτι, εμ... κάνοντας γκραφίτι. Θα σπεύδαμε να τον κατηγορήσουμε για έλλειψη ορθολογισμού, αλλά μετά την ανακοίνωση των τελευταίων μέτρων είμαστε πλέον πεισμένοι ότι ο ορθολογισμός είναι πολύ σχετικό πράγμα στις μέρες μας. Οπότε απλώς χαιρόμαστε που τα σημάδια της απειθαρχίας στους τοίχους της πόλης εξακολουθούν να σπρώχνουν τους μικροαστους ένα βήμα κοντύτερα στην παράκρουση.

πρόκειται για έναν κύκλο ο οποίος μπορεί να ανοίγει και να κλείνει ανέξοδα στο διηνεκές. Το 2020 ήταν, όντως, μια χρονιά ορόσημο για την εξάντληση ενός ιστορικού κύκλου.⁴ Κι όταν οι ισχύουσες διακρατικές ισορροπίες ανατινάσσονται, το να κάνει ένα κράτος πρωταθλητισμό στη φροντίδα προς τους εθνικούς καπιταλιστές είναι ένα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον.

Δεν βρέθηκε, πάντως, τυχαία το καλό μας κράτος στην πρώτη γραμμή των «μέτρων προστασίας», παγκοσμίως. Το πολιτικό προσωπικό αυτής της χώρας, εκτός από τεράστια αποθέματα στοργής για τους συνετούς υπηκόους του, διαθέτει και μεγάλη διορατικότητα. Ήξερε, έβλεπε τι ερχόταν, συζητούσε στο εσωτερικό του, και έκανε συναινετικά τα κουμάντα του, παρά τους συσκοτιστικούς πρόσκαιρους οικογενειακούς μικροκαβγάδες ανάμεσα στη δεξιά και την αριστερά του κράτους. Και όπως και το 2010 το ζήτημά τους δεν ήταν τα spreads, έτσι και το 2020 το ζήτημά τους δεν ήταν η εμφάνιση ενός ιού-serial killer, παρότι και τότε και τώρα ο δημόσιος λόγος μονοπωλήθηκε από τις κρυπτικές γλώσσες ενδοσυνεννόησης των spreadολόγων και των επιδημιολόγων.

Το φθινόπωρο του 2019, λ.χ., κυκλοφόρησε ένα τεύχος των *Οικονομικών Χρονικών* (του επίσημου εντύπου του Οικονομικού Επιμελητηρίου, με σύντομα κείμενα γραμμής για να τα διαβάσουν στα γρήγορα οι εγχώριοι οικονομολόγοι όταν αράζουν στο γραφείο τους) αφιερωμένο στο πρόβλημα της «ανάπτυξης». Ο Άδωνις Γεωργιάδης, που μόλις είχε αναλάβει το αρμόδιο υπουργείο, συνεισέφερε ένα δικό του σχετικό κείμενο στο οποίο απεικόνιζε με ειδυλλιακά χρώματα το μέλλον. Η «πολιτική σταθερότητα», η «μεταρρυθμιστική ατζέντα» της νέας κυβέρνησης, η ύπαρξη ενός εκπαιδευμένου εργατικού δυναμικού που «πλεονάζει», το γεγονός ότι η Ελλάδα απολαμβάνει τα χαμηλότερα επιτόκια δανεισμού ενεργ, όλοι αυτοί οι παράγοντες τον οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι η Ελλάδα θα γίνει πόλος έλξης επενδύσεων.⁵

Στο ίδιο τεύχος, ο Νίκος Παππάς, πρώην υπουργός και «τομεάρχης οικονομικών της ΚΟ του ΣΥΡΙΖΑ» τότε, ήταν πιο συγκρατημένος στις εκτιμήσεις του. Διέκρινε «πιθανά αρνητικά αποτελέσματα από εξελίξεις στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, λόγω του εμπορικού πολέμου ΗΠΑ-Κίνας, της διαδικασίας του Brexit και της επιστροφής της ύφεσης στην πόρτα της Ευρώπης». Αυτά τα «πιθανά αρνητικά αποτελέσματα», προειδοποιούσε ο Παππάς, θα γίνουν ακόμα χειρότερα επειδή «δεν λαμβάνονται μέτρα προστασίας μέσω της αύξησης των

δημόσιων επενδύσεων και της δημιουργίας δημοσιονομικού χώρου για ουσιαστικές φοροελαφρύνσεις».⁶ Ο πρώην υπουργός Παππάς περιέγραφε με λιγότερες συστολές από τον νυν υπουργό Γεωργιάδη αυτό που διαγραφόταν στον ορίζοντα, δηλαδή, την κλιμάκωση της καπιταλιστικής κρίσης και το κλείσιμο ενός ιστορικού κύκλου όπου σταδιακά ξηλωνόταν ένα ολόκληρο πλέγμα διακρατικών ισορροπιών. Μιλούσε και με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για τη λύση. Η αμέριστη κρατική στήριξη, βέβαια, στους εθνικούς καπιταλιστές πάει πακέτο με την αστυνομική και στρατιωτική διαχείριση της εργατικής τάξης. Το κράτος, σήμερα, δεν μοιράζει το μαγικό του χρέμα στα αφεντικά για να τα φάνε στα μπουζούκια. Τους το δίνει μπας και λειτουργήσουν και πάλι αποδοτικά οι σχέσεις εκμετάλλευσης. Αυτήν τη συνταγή, που στη συριζαϊκή γλώσσα αποκαλείται «δίκαιη και βιώσιμη ανάπτυξη», ακολουθεί και η τωρινή κυβέρνηση, η οποία, όπως θυμόμαστε, εκλέχθηκε ακριβώς γιατί είχε τάξει «ουσιαστικές φοροελαφρύνσεις»... Τι καλύτερο θα μπορούσε να συμβεί σε ένα κράτος από μια διορατική αριστερά που μαζεύει τη δεξιά όταν παρασύρεται από την αισιοδοξία και της ζητάει να κάνει πιο επιθετικά αυτό που ήδη κάνει;

1. Χ. Σταϊκούρας, «Ομιλία στη Διαρκή Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής για τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2022», *minfin.gr*, 23/11/2021.

2. Θάνος Τσίρος, «Τα τελευταία μέτρα στήριξης για το 2021», *Ναυτεμπορική* [ηλ. έκδ.], 09/05/2021. Βλ. επίσης και Προκόπης Χατζηνικολάου, «Επιστρεπτέα προκαταβολή: Παρατείνεται η έναρξη αποπληρωμής», *Καθημερινή* [ηλ. έκδ.], 12.12.2021.

3. Σταϊκούρας, «Ομιλία», ό.π.

4. Για όλα αυτά βλ. *Autonome Antifa*, «No21. Το Πείραμα: Μια ιστορία ιών και εμπορικού πολέμου από το 2016 μέχρι σήμερα, 5.1, Ερ.3: Τι είναι ο εμπορικός πόλεμος», *autonome-antifa.gr*, 02/05/2020.

5. Α. Γεωργιάδης, «Ελλάδα, ο νέος "hot" προορισμός των επενδύσεων», *Οικονομικά Χρονικά* #166 (2019), σελ. 10.

6. Ν. Παππάς, «Ανάπτυξη δίκαιη και βιώσιμη, όχι ευκαιρίες για τους λίγους και κρίσεις για τους πολλούς», *Οικονομικά Χρονικά* #166 (2019), σελ. 14-15.